

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

Форум проходить в три етапи:

1. Конференція «Я – професіонал» (аналіз професійних проб) передбачає зустріч з потенційними роботодавцями. В ході конференції студенти аналізують свої можливості, шанси з працевлаштування в регіоні. Роботодавці (роль яких виконують студенти, що працюють в школі) висувають вимоги до сучасного вчителя початкової школи, викладачі визначають точки дотику у взаємодії, які характеристики в підготовці майбутнього фахівця вже сформовані і перспективу майбутньої роботи.

2. Конкурс-презентація проектів «Моя майбутня професія – учитель (викладач)». Проекти реалізуються за такими напрямками, як формування особистості в освітньо-професійному просторі вишу, формування професіонала в освітньо-професійному просторі виши і позиціонування майбутнього фахівця на спроектованому уроці (занятті). Робота над проектом і участь в конкурсі формує у студентів професійно-педагогічної дидактичної компетентності, сприяє усвідомленому відношенню до обраного профілю, планування своєї майбутньої кар'єри, розвитку цілеспрямованості, креативності, працьовитості, стійкості до стресу тощо.

3. Аукціон педагогічних ідей. У процесі підготовки до аукціону магістранти самостійно здійснюють пошукову діяльність, аналізують передові педагогічні ідеї та інноваційний досвід. Викладачі консультують і надають допомогу в підготовці «лотів» (відеоролик, фрагмент уроку, презентація активного методу навчання учнів (студентів), ділова або рольова гра тощо). Така форма розвиває у студентів критичність, раціональну пізнавальну активність, прививає навички самоменеджменту, саморозвитку.

Слід зазначити, що пізнавальна активність студентів є складовою частиною дидактичного процесу професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, що передбачає дидактичні та методичні умови формування особистості майбутнього фахівця: активізацію професійної підготовки шляхом введення комплексів проблемних і творчих завдань індивідуального і групового виконання з використанням рейтингових форм контролю навчальних досягнень; розвиток інформаційної та технологічної освітніх середовищ в напрямку забезпечення саморозвитку конкурентоспроможної особистості; організацію самостійної пошуково-пізнавальної і дослідницької діяльності на кожному етапі навчання.

Таким чином, педагогічно доцільний відбір змісту, форм і методів роботи зі студентами, забезпечення включення кожного в соціально значущу діяльність, забезпечення можливості реалізувати свої потреби в різноманітній діяльності, розширення соціальних контактів, – все це сприяє зміні позиції студентів – від позиції учня до позиції відповідального суб'єкта, що свідомо включився у формування власної компетентності.

Література

1. Евплова Е.В. Этапы формирования конкурентоспособности будущего специалиста / Е.В. Евплова // Высшее образование. – 2011. – № 4. – С. 156-158.

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Петрик К. Ю.

Бердянський державний педагогічний університет, Україна

Вища освіта потребує глибокого системного реформування з метою збереження її потенціалу та обсягу підготовки фахівців, посилення державної підтримки пріоритетних напрямів освіти і науки, приведення у відповідність із найновітнішими загальноєвропейськими стандартами.

Виходячи з того, що саме вища школа бере на себе підготовку інтелектуальної еліти, що відповідає складним багатоструктурним знанням та високому рівню моральної та наукової культури, а також охоплює собою синтез наукових, дидактичних, світоглядних та соціальних аспектів у підготовці майбутніх фахівців та громадян, актуальність системного підходу до вищої вітчизняної освіти значно підвищується.

У педагогічній літературі системний підхід як метод дослідження розглядається у низці робіт провідних педагогів і методистів. Теоретичні питання застосування системного підходу в педагогіці були розроблені відомими зарубіжними вченими Р. Андертоном і М. Нейлом. Цікаві розвідки з даного питання знаходимо у роботах вітчизняних дослідників О. Біляєвої, Т. Ільїної, К. Іващенко, Т. Кочубей, К. Плиско, Н. Шабанової та ін.

Системний підхід закладає наукове підґрунтя професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів, основні положення якого в своїх працях розглядали А. Алексюк, О. Глузман, В. Дашковський, В. Каган, В. Луговий, В. Семиченко, І. Сиченіков та ін.

Сутність системного підходу в досить розгорненому вигляді сформульована в роботі В. Афанасьєва. Автором представлено ряд взаємопов'язаних аспектів, а саме [1, с. 28]:

- системно-елементний відповідає на питання, з чого (яких компонентів) утворена система;
- системно-структурний розкриває внутрішню організацію системи, спосіб взаємодії її компонентів;
- системно-функціональний показує, які функції виконує система та її компоненти;
- системно-комунікаційний висвітлює взаємозв'язок даної системи з іншими, як за горизонталлю, так і за вертикаллю;
- системно-інтеграційний демонструє механізми, чинники збереження, удосконалення та розвитку системи;
- системно-історичний відповідає на питання, яким чином виникла система, які етапи в своєму розвитку проходила, які її історичні перспективи.

Системний підхід, на думку І. Малафійка, є одним з найважливіших методологічних принципів, сутність якого полягає у тому, що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а в їх взаємозв'язку, в системі з іншими. Системний підхід дозволяє виявити загальні системні властивості і якісні характеристики окремих елементів, що складають систему. «Ціле – завжди є організацією, а організація – це система, що має структуру» [2, с. 127].

Системний підхід до вирішення питання професійного розвитку особистості, здійснений Т. Кочубей та К. Іващенко, визначив розробку його нової філософії, в основі якої – цілісний образ людини – випускника педагогічного університету, що інтегрується в світову культуру і здатний до власного розвитку і розвитку особистості дитини, характерними рисами якого є духовність, гуманність, креативність, адаптивність та ін. [3, с. 33].

Саме цей підхід дає змогу розглядати проблему професійної підготовки з урахуванням усіх чинників, що впливають на нього як на педагогічне явище. Системний підхід застосовується до аналізу професійної підготовки вчителя як до множини взаємопов'язаних елементів, об'єднаних спільністю функцій і мети, єдністю управління й функціонування. Також системний підхід дає можливість представити цілісність структури особистості вчителя в єдності ціле-мотиваційного, змістовно-процесуального та рефлексивно-корекційного компонентів. При цьому професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до організації інтерактивної взаємодії молодших школярів розглядається нами в межах зазначеного підходу як комплекс потреб і мотивів, пов'язаних з реалізацією їх професійної діяльності; інтелектуальної сфери та емоційно-вольових характеристик.

Цінність системного підходу полягає в тому, що він дозволяє бачити об'єкт, явище в цілісності та структурованості; визначити структурні елементи моделі професійної підготовки майбутніх учителів до організації інтерактивної навчальної взаємодії молодших школярів, здійснити їх аналіз, виділити стійкі зовнішні та внутрішні зв'язки, визначити систему принципів, розкрити зміст і обґрунтувати вибір дидактико-методичного забезпечення процесу підготовки майбутнього педагога.

Застосування цього підходу допомагає побачити цілісну структуру процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної взаємодії молодших школярів, яка складається із взаємопов'язаних компонентів, об'єднаних спільними функціями та цілями, а найголовніше – він показує єдність управління з формуванням їх готовності до організації інтерактивної навчальної взаємодії.

Отже, зазначений підхід дозволяє завдати єдину логіку побудови і розгортання не тільки кожної окремої дисципліни, але й змісту всієї підготовки майбутнього фахівця у педагогічному ВНЗ. Водночас охоплюються всі основні напрямки навчального процесу – від постановки цілей і конструювання змісту – до перевірки його ефективності.

Література

1. Афанасьєв В. Г. Моделирование как метод исследования социальных систем / В. Г. Афанасьєв // Ежегодник [«Системные исследования. Методологические проблемы»]. – М. : Наука, 1982. – С. 26–46.
2. Малафійк І. В. Системний підхід у теорії і практиці навчання / Іван Васильович Малафійк. – Рівне : РДГУ, 2004. – 437 с.
3. Системний підхід у вищій школі : навч. посіб. / авт.-упоряд. Т. Д. Кочубей, К. В. Іващенко. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. – 131 с. – (Серія – Педагогіка вищої школи).
4. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі : підруч. для студ. магістратури / Ю. О. Шабанова ; М-во освіти і науки України ; Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – 120 с.

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA KONCEPCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ WEDŁUG J. KORCZAKA

Dr. Ireneusz Pyrzyk

Kujawska Szkoła Wyższa we Włocławku, Polska

J. Korczak w swej praktyce daje nam wiele modeli rzeczywistych działań opiekuńczych i wychowawczych. W centrum jego zainteresowań znajduje się dziecko. Ono, a ściślej jego potrzeby stają się wyznacznikiem działań opiekuńczo-wychowawczych. Dlatego najczęściej uwagi J. Korczak poświęca dziecku, jego bio – psycho – społecznej diagnozie. Stara się zgłębić istotę dziecka. Kim ono jest? Kim ono jest dla «społeczeństwa, państwa, czy kościoła»? Czy dziecko jest człowiekiem w pełni już «dziś», czy będzie nim dopiero «jutro», czyli ile jest w nim człowieczeństwa? Poszukiwanie odpowiedzi na te pytania jest ważnym punktem wyjścia w próbie analizy jego dorobku. Stąd też wartością fundamentalną w jego koncepcji wychowania było dziecko, zaś wyznacznikiem tego wychowania – przede wszystkim potrzeby podopiecznych. Dlatego każe być wychowawcy «Fabre'em świata dziecięcego». Chociaż jest to praca bardzo żmudna, to ma on uporczywie dążyć do poznawania dziecka. Jest ona tym trudniejsza, że oprócz potrzeb powszechnych, należy diagnozować również potrzeby indywidualne.

Na plan pierwszy w tej koncepcji wysuwa się funkcjonowanie całego kompleksu zabiegów, mających na celu prawidłowy rozwój fizyczny dzieci. Zdawać by się mogło, że ten dobitny akcent w opiece higieniczno – zdrowotnej był charakterystyczny tylko dla J. Korczaka. Wszelako każdy z przedstawicieli Nowego Wychowania był w owym czasie sui generis higienistą, dbającym o maksymalnie korzystne warunki dla rozwoju fizycznego dzieci. Celestyn Freinet i jego żona, mimo, że nie byli lekarzami, napisali cały traktat na temat dbałości o zdrowie dzieci. Są to zatem kwestie nie tylko lekarskie, ale leżą także u podstaw działalności opiekuńczo – wychowawczej.

Znajdujemy również wiele ciekawych rozwiązań jeśli chodzi o zaspokajanie psycho – społecznych potrzeb dziecka (bezpieczeństwa, stabilizacji, bliskości, życzliwości, intymności, poznawcze). Decydującą rolę odgrywała tutaj samorządność wychowanków, od której zależało funkcjonowanie podstawowych dziedzin życia Domu Sierot. Według A. Lewina przejawiała się ona trojako:

- przez współzarządzanie – Rada Samorządowa, Sąd Koleżeński i Sejm ustalały w porozumieniu z dorosłymi prawa normujące podstawowe dziedziny życia «zakładu» i obowiązujące wszystkich bez wyjątku wychowanków i wychowawców,

- przez współgospodarzenie – szczególne miejsce w «systemie» J. Korczaka zajmowała praca w zakresie samoobsługi wychowanków. Najlepszych pracowników, pracę oraz narzędzia pracy darzono wielkim szacunkiem. Dzięki tzw. «dyżurom» Dom Sierot funkcjonował na zasadzie niemal całkowitej samoobsługi,

- przez oddziaływanie opinii publicznej – ujawniała się ona w pracy; komu, jaki powierzyć dyżur, w wyrokach sądowych dzieci, w «pocztówkach pamiątkowych», w Komisji Opiekuńczej, ale najbardziej ukazywały ją plebiscyty, które w znacznym stopniu decydowały o kwalifikacjach obywatelskich.

Niezmiernie ważnym elementem w tym systemie była dwustronna informacja pisemna pomiędzy wychowankami i wychowawcami poprzez «tablicę ogłoszeń» i «skrzynkę do listów».

Wielką wagę przywiązywał J. Korczak do szeroko pojętej własności osobistej wychowanków. Kieruje on ostre słowa dezaprobaty do tych wychowawców, którzy lekceważą i w imię porządku likwidują własność dziecka: «Jak śmiesz chamie rozporządzać się cudzą własnością? Jak śmiesz potem żądać, aby dziecko cośkolwiek szanowało i kogokolwiek kochało?». Zadaniem opiekuna jest dbanie o to, aby dziecko miało osobistą własność i bezpieczne dla niej schronienie. Miało to dawać poczucie prawa i bezpieczeństwa, uczyć dobrych obyczajów, poszanowania cudzej własności.

Założeniem i zarazem ostatecznym celem w koncepcji wychowania J. Korczaka było samowychowanie. Chodziło mu o to, aby wychowanek opuszczający Dom Sierot sam potrafił kierować swoim życiem, zarówno w aspekcie materialnym, jak i duchowym. Tym bardziej, że dzieci były zmuszone opuszczać go już w wieku 14 lat życia.

Literatura

1. A. Lewin (red.), *Janusz Korczak. Pisma wybrane*, Warszawa 1978, ss. 7-9.
2. I. Newerły (red.), *Janusz Korczak. Wybór pism*, Warszawa 1958, t. 3, 332 s.